מבררת הגמרא, **בְּנַעֲלֶה דְּיוֹמָא דְּכִיפּוּרֵי** כשהכהנים נושאים כפיהם, **מַאי אָמַר** הציבור. **אָמַר מָר זוּטְרָא, וְאָמְרִי לָהּ בְּמַתְנִיתָא** תנא, שאומרים שלשת פסוקים אלו, א. **"הִנֵּה כִי כֵן יְבֹרַךְ גֶּבֶר יְרֵא ה'".** ב. **"יְבָרֶכְךָ ה' מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלִַם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ".** ג. **"וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל".**

מבררת הגמרא, **הֵיכָן** – באיזה שלב בברכת כהנים, הציבור **אוֹמְרָן** לכל הפסוקים הללו. **רַב יוֹסֵף אָמַר**, שאומרים פסוקים אלו **בֵּין כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה** מברכת כהנים. **וְרַב שֵׁשֶׁת אָמַר**, שאומרים פסוקים אלו **בְּהַזְכָּרַת הַשֵּׁם** שמזכירים הכהנים. עוד מבררת הגמרא, באיזה אופן מזכירים את שלושת הפסוקים, **פְּלִיגֵי בָּהּ רַב מָרִי וְרַב זְבִיד, חַד מהם אָמַר, פְּסוּקָא לְקַבֵּל פְּסוּקָא** – על כל פסוק שאומרים הכהנים, מזכיר הציבור פסוק אחד משלשת הפסוקים. **וְחַד אָמַר, אַכָּל פְּסוּקָא** שאומרים הכהנים, **אָמַר לְהוּ לְכוּלְהוּ** – אומר הציבור את כל שלושת הפסוקים.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא, כָּל הָאוֹמְרָן לפסוקים אלו בשעת ברכת כהנים **שַׁבָּגְבוּלִין, אֵינוֹ אֶלָּא טוֹעֶה**, משום שלא נתקנו פסוקים אלו אלא לכבוד שם המפורש, שמזכירים הכהנים במקדש. **אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בַּר פָּפָּא, תֵּדַע** – יש סברא לכך שאין לאומרם בגבולין, **דְּבַמִּקְדָּשׁ נַמִּי לֹא מִיבָּעֵי לְמֵימְרִינְהוּ** – לא היה ראוי לאומרם, שהרי **כְּלוּם יֵשׁ לְךָ עֶבֶד שֶׁמְּבָרְכִין אוֹתוֹ** שליחי אדונו, **וְאֵינוֹ מַאֲזִין** לברכת האדון, ואף בברכת כהנים שמברכים אותנו הכהנים בשם ה', עלינו להאזין ולא לומר פסוקים, אלא שבמקדש אומרם לכבוד הזכרת השם. **אָמַר רַבִּי אַחָא בַּר חֲנִינָא**, לחלוק על רבי חייא בר אבא, **תֵּדַע לָךְ דִּבְגְבוּלִין נַמִּי מִיבָּעֵי לְמֵימְרִינְהוּ** לפסוקים אלו, שהרי **כְּלוּם יֵשׁ לְךָ עֶבֶד שֶׁמְּבָרְכִין אוֹתוֹ** בשם רבו, **וְאֵין מַסְפִּיר פָּנִים** לרבו, ומראה לו שברכתו חשובה לו וחביבה עליו, ואף כאן אומרים פסוקים אלו, להראות שברכת ה' שבפי הכהנים חביבה עלינו. **אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, מַרְיֵשׁ הָוָה אָמֵינָא לְהוּ** לפסוקים אלו, אך **בֵּיוָן דַּחֲזִינָא לֵיהּ לְרַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא דְּמַר עָבֵיד דְּלָא אָמַר לְהוּ, אֲנָא נַמִּי לֹא אָמֵינָא לְהוּ.**

מביאה הגמרא מאמר נוסף של רבי אבהו, על רבי אבא דמן עכו. **וְאָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, מֵרֵישׁ הָוָה אָמֵינָא עֵינְוָתָנָא אֲנָא** – בתחילה הייתי סבור שאני עניו, **בֵּיוָן דַּחֲזִינָא לֵיהּ לְרַבִּי אַבָּא דְּמַר עָבֵיד דְּאָמַר אִיהוּ** למתורגמן המשמיע דבריו לרבים **חַד טַעֲמָא, וְאָמַר אָמוֹרֵיהּ** לציבור **חַד טַעֲמָא** – טעם אחר משל עצמו, **וְלֹא קָפִיד** עליו רבי אבא, **אָמֵינָא** שכיון שאני הייתי מקפיד על כך, אם כן **לָאו עֵינְוָתָנָא אֲנָא.**

מבארת הגמרא, **וּמַאי עֵינְוָותָנוּתֵיהּ דְּרַבִּי אַבָּהוּ,** שבגללה היה סבור מתחילה שהוא עניו, **דְּאָמְרָה לֵהּ דְּבֵיתְהוּ דְּאָמוֹרֵיהּ דְּרַבִּי אַבָּהוּ לְדִבְיתֵיהּ דְּרַבִּי אַבָּהוּ** – אמרה אשת המתורגמן של רבי אבהו לאשתו של רבי אבהו, **הָא דַּיְּקָן** – בעלי, חכם הוא כמו בעלך, **וְלֹא צָרֵיךְ לֵיהּ לְדַיּוּקֵי** ואינו צריך לשמוע דברי בעלך כדי לדרוש, **וְהָאי הָנָחִין וְזָקִיף עֲלֵיהּ** – ומה שמתכופף לבעלך כדי לשמוע דבריו וקם ומשמיע לציבור, **יְקָרָא בְּעָלְמָא הוּא דְּעָבֵיד לֵיהּ** – הוא עושה כן משום כבודו של בעלך, שהוא חשוב בבית המלך. **אַוְלָא דְּבֵיתְהוּ** של רבי אבהו **וְאָמְרָה לֵיהּ לְרַבִּי אַבָּהוּ** דברים אלו שאמרה לה אשת מתורגמנו, **אָמַר לָהּ** רבי אבהו לאשתו, **וּמַאי נָפְקָא לִיךְ מִינָּהּ** – מדבריה, העיקר **שְׁמֵינִי וּמִינֵּיהּ יִתְקַלֶּם עִילָּאָה** – שעל ידי שנינו מתרבה כבוד שמים. **וְתוּ** – ועוד מצינו מענותנותו של **רַבִּי אַבָּהוּ, שֶׁאִימְּנוּ רַבָּנַן עֲלֵיהּ לְמַנּוֹיֵי בְּרֵישָׁא** – החליטו החכמים למנותו לראש ישיבה, **בֵּיוָן דַּחֲזוֹ** רבי אבהו **לְרַבִּי אַבָּא דְּמַר עָבֵיד דִּנְפֵישֵׁי לֵיהּ בַּעֲלֵי חוֹבוֹת,** והוא צריך ללוות, **אָמַר לְהוּ 'אֵיכָּא רַבָּה' –** יש לכם רב גדול ממני דהיינו רבי אבא, ועליכם למנותו. ועשה כן כדי שיעשירוהו לרבי אבא, ולא יצטרך ללוות.

מביאה הגמרא מעשה נוסף מענותנותו של רבי אבהו. **רַבִּי אַבָּהוּ וְרַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אִיקְּלַעוּ לְהָהוּא אַתְרָא** – נזדמנו לאותו מקום, וכיבדו בני המקום את שניהם לדרוש באותה שעה בשני בתי מדרש, **רַבִּי אַבָּהוּ דָּרַשׁ בְּאַגַּדְתָּא** – בדברי אגדה הקלים להבנה, ואילו **רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא דָּרַשׁ בְּשַׁמְעָתָא** – בהלכות, **שַׁבְקוּהּ כּוּלֵּי עָלְמָא לְרַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא, וְאָזוֹל לְנַבֵּיהּ דְּרַבִּי אַבָּהוּ** לשמוע דרשתו, **חָלַשׁ דַּעְתֵּיהּ** של רבי חייא על כך שלא רצו לשומעו. **אָמַר לֵיהּ** רבי אבהו כדי לפייסו, **אֲמַשֵּׁל לָךְ מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לִשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם** שבאים למכור בעיר, **אֶחָד מוֹכֵר אֲבָנִים טוֹבוֹת, וְאֶחָד מוֹכֵר מֵינֵי סִידְקִית** – כלי מלאכות נשים ועניים, כגון פלכים מחטים וצינורות, **עַל מִי** רוב האנשים **קוֹפְצִין** לקנות ממנו, וכי **לֹא עַל זֶה שֶׁמּוֹכֵר מֵינֵי סִידְקִית** – ואין זה משום מעלתו, אלא משום שמוכר דברים זולים שלכולם יש אפשרות לקנותם, אבל אבנים טובות קונים רק העשירים ואין עליהם הרבה קופצים, ואף כאן מה שבאו לשמוע אותי זה משום שדברי קלים להבנה, אך דבריך חשובים יותר. והוסיף רבי אבהו לפייסו, **שְׁכָל 'יוֹמָא הָוָה מְלַוֶּה רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא לְרַבִּי אַבָּהוּ עַד אוּשְׁפִּיזֵיהּ** – עד מלונו, **מְשׁוּם יְקָרָא דְּרַבִּי קֵיסָר** – מפני כבוד המלך שרבי אבהו היה חשוב בביתו, ואילו **הָהוּא 'יוֹמָא אָזְלֵיהּ רַבִּי אַבָּהוּ לְרַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא עַד אוּשְׁפִּיזֵיהּ** כדי לפייסו, **וַאֲפִילּוּ הָכִי לֹא אִיתּוֹתֵב דַּעְתֵּיהּ מִינַּיהּ** – לא התיישבה דעתו של רבי חייא מפיוסו של רבי אבהו.

מבררת הגמרא, **בְּזַמַּן שֶׁשִּׁלְּחַ צִבּוּר אוֹמֵר** ברכת 'מודים', **הָעָם מָה הֵם אוֹמְרִים. אָמַר רַב,** שאומרים הם **'מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ ה' אֱלֹהֵינוּ, עַל שֶׁאָנוּ מוֹדִים לָךְ'** – מודים אנחנו לך על שנתת בלבנו להיות דבוקים בך, ולהודות לך. **וּשְׁמוּאֵל אָמַר** שאומרים הם 'מודים אנחנו לך ה' אלוקינו **אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר, עַל שֶׁאָנוּ מוֹדִים לָךְ'. רַבִּי סִימַאי אוֹמֵר** שמוסיפים הם גם **'יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית',** לפני שאומרים **'עַל שֶׁאָנוּ מוֹדִים לָךְ'. נְהַרְדְּעֵי אָמְרֵי מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי סִימַאי,** שמוסיפים גם **'בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לִשְׁמְךָ הַגָּדוֹל, עַל שֶׁהֶחֱיִתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ',** לפני שאומרים **'עַל שֶׁאָנוּ מוֹדִים לָךְ'. רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב** בנוסף לנוסח הקודם, **מְסַיֵּים בָּהּ הָכִי, 'כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְחָנֵּנוּ וּתְקַבְּצֵנוּ, וְתֶאֱסוֹף גָּלְיוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ, לִשְׁמוֹר חוּקֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם, עַל שֶׁאָנוּ מוֹדִים לָךְ'. אָמַר רַב פָּפָּא,** כיון שנחלקו איזה נוסח לומר, **הִילְּכָךְ נֵימְרִינְהוּ לְכוּלְהוּ** – יש לומר את כל הנוסחאות.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לְעוֹלָם תְּהֵא אֵימַת צִבּוּר עָלֶיךָ, שֶׁהֲרֵי הַכֹּהֲנִים בשעת ברכתם, עומדים כשפניהם **כְּלַפֵּי הָעָם** משום כבוד הציבור, **וַאֲחוֹרֵיהֶם** מופנות **כְּלַפֵּי שְׁכִינָה. רַב נַחְמָן אָמַר** שהמקור לכך שצריך לירא מהציבור הוא **מֵהָכָא, "וַיִּקְּחוּ הַמֶּלֶךְ דָּוִד עַל רַגְלָיו, וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּנִי אַחַי וְעַמִּי",** שהרי יש להבין **אִם** קרא להם **'אַחַי' לָמָּה** קרא להם גם **'עַמִּי', וְאִם** קרא להם **'עַמִּי' לָמָּה** קרא להם גם **'אַחַי'. וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,** כך **אָמַר לָהֶם דָּוִד לְיִשְׂרָאֵל, אִם אַתֶּם** כשרים למקום **וְשׁוֹמְעִין לִי, 'אַחַי' וחברי אַתֶּם, וְאִם לָאו, 'עַמִּי' אַתֶּם** וכבושים תחתי, **וַאֲנִי רוֹדֶה אֶתְכֶם בְּמַקֵּל,** ומבואר ממה שאמר אחי וחברי אתם, שאימת הציבור על המלך אם הם כשרים.

רַבָּנָן אָמְרִי שהמקור לכך שיש לירא מהציבור הוא **מֵהָכָא, דְּאֵין הַכֹּהֲנִים רַשָּׁאִין לַעֲלוֹת בְּסַנְהֶדְלֵיהֶן לַדּוּכָן, וְזֶהוּ אַחַת מִתּוֹשַׁע תַּקָּנוֹת שֶׁהִתְקִין רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי.** ויש לברר **מַאי טַעֲמָא** אין הכהנים רשאין לעלות לדוכן בסנהדלין, **לָאו** – וכי אין הטעם **מִשּׁוּם כְּבוֹד צִבּוּר,** שבשעה שמגביהים ידיהם לברכת כהנים מתרוממים בגדיהם ומתגלים סנדליהם שמלאים בטיט, וזהו גנאי לציבור, ולכן צריכים לחלוץ סנדליהן תחילה. **אָמַר רַב אַשִׁי,** שטעם התקנה הוא **לֹא** מפני כבוד הציבור, אלא **הָתָם** הטעם הוא, שיש לחשוש שאם יעלה עם סנדלו לדוכן, **שָׁמָא נִפְסָקָה** – תקרע לו **רְצוּעָה בְּסַנְדָּלוֹ,** והציבור יתלוצץ על כך, **וְהָדַר אָזֵיל לְמֵיקְמַרְיֵהּ** – ומפני הבושה ירד הכהן מהדוכן לקשור סנדלו בשעה שחבריו מברכים, **וְאָמְרִי** שירד מהדוכן משום **שֶׁבֶן גְּרוּשָׁה אוֹ בֶן חֲלוּצָה הוּא** – וחלל הוא, ודינו כזר שאינו נושא כפיו.

שנינו במשנה, **וּבְמִקְדָּשׁ** לא היו הכהנים מפסיקים בין שלושת פסוקי ברכת כהנים, אלא היו אומרים אותם **כְּבָרָכָה אַחַת כו'.**

מבררת הגמרא, **וְכָל כָּךְ לָמָּה** אומרים זאת כברכה אחת, ומבארת הגמרא, **לְפִי שֶׁאֵין עוֹנִין 'אָמֵן' בַּמִּקְדָּשׁ**, ואין שם במה להפסיק בין הברכות, וממילא זה נשמע כברכה אחת.

מביאה הגמרא ברייתא בענין זה, **תָּנוּ רַבָּנָן, מִנַּיִן שֶׁאֵין עוֹנִין 'אָמֵן'** אחר הברכות **בַּמִּקְדָּשׁ**, אלא עונים 'ברוך שם כבוד מלכותו' וכו', **שֶׁנֶּאֱמַר** בתפלת עזרא בבית שני, **"קוּמוּ וּבָרְכוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם"** – שכל ברכה במקדש יש לסיים בתיבות אלו, כגון 'ברוך ה' אלוקי ישראל מן העולם ועד העולם מגן אברהם'. וממשיכה הברייתא, **וּמִנַּיִן שֶׁעַל כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה** שאומר השליח ציבור, אומר הציבור **תְּהִלָּה** – 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', **שֶׁנֶּאֱמַר** ['**וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדֶךָ**'], היינו שעונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, והמשך הפסוק, '**וּמְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה**', בא ללמד, **שֶׁעַל כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה** שאומר השליח ציבור, **תֵּן לוֹ תְּהִלָּה** – יענו הציבור ברוך שם וכו'.

ביום הכיפורים, לאחר שגומר הכהן גדול את עבודת היום, הוא קורא בתורה ומברך עליה שמונה ברכות, ומשנה זו מבארת את סדר קריאת הכהן הגדול וברכותיו.

משנה. שנינו לעיל **שִׁבְרָכוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל** אינן נאמרות אלא בלשון הקודש, ומבארת המשנה **כֵּיצַד** הוא סדר קריאתו וברכותיו. **חַזָּן** – שמש בית **הַכְּנֶסֶת** שהיה סמוך לעזרה בהר הבית, **נוֹטֵל** את **הַסֵּפֶר תּוֹרָה, וְנוֹתְנָהּ לוֹ לְרֹאשׁ** בית **הַכְּנֶסֶת** החשוב ממנו, שעל פיו נחתכים כל עניני בית הכנסת, **וְרֹאשׁ** בית **הַכְּנֶסֶת נוֹתְנָהּ לַסְּגָן** של הכהן גדול, **וְהַסְּגָן נוֹתְנָהּ לְכֹהֵן גָּדוֹל, וְכֹהֵן גָּדוֹל** היושב שם **עוֹמֵד** ממקומו **וּמְקַבֵּל** את הספר תורה.

וְקוֹרֵא הכהן גדול את הפרשה הראשונה שב**אַחֲרֵי מוֹת**, שמבארת את סדר עבודת יום הכיפורים, **'וְאַךְ בֶּעָשׂוֹר'** – וכמו כן קורא את 'אך בעשור' שבפרשת אמור, מתוך הספר תורה, שמבואר שם דיני יום הכיפורים, **וְגוֹלְלָהּ אֶת** ספר **הַתּוֹרָה וּמַנִּיחָהּ בְּחֵיקוֹ וְאוֹמֵר** לנמצאים שם 'למרות שאני עתיד לקרות פרשה נוספת בעל פה, אין זה משום שאינה כתובה כאן, אלא **יָתֵר מִמַּה שֶּׁקָּרִיתִי לִפְנֵיכֶם כָּתוּב כָּאן**', ואומר כן כדי שלא יוציאו לעז על ספר התורה, ויאמרו שהוא קורא בעל פה משום שחסר בספר תורה. **וּ'בֶּעָשׂוֹר' שֶׁבַּחוּמָשׁ הַפְקוּדִים** – שכתוב בספר במדבר **קוֹרֵא** הכהן גדול **בְּעַל פֶּה**, משום שפרשה זו רחוקה היא, ולא יספיק לגלול עד אליה בשעה שמתרגמים הפסוק, וזהו גנאי לציבור להמתין בשתיקה עד שיגלול לשם.

וּמְבָרֵךְ עֲלֶיהָ – על הקריאה **שְׁמֹנֶה בְּרָכוֹת**, מברך **עַל הַתּוֹרָה** ברכת של אחריה, היינו 'אשר נתן לנו תורת אמת', **וְעַל הָעֲבוֹדָה** שנגמרה מברך ברכת 'רצה', **וְעַל הַהוֹדָיָה** מברך ברכת 'מודים', **וְעַל מְחִילַת הָעָוֹן** מברך 'אתה בחרתנו וגו' ברוך אתה ה' מלך מוחל וסולח לעוונותינו וגו'', **וְעַל הַמִּקְדָּשׁ** מתפלל וחותם 'אשר בחר במקדש', **וְעַל יִשְׂרָאֵל** מתפלל וחותם 'הבוחר בעמו ישראל', **וְעַל הַכֹּהֲנִים** מתפלל ומברך 'הבוחר בכהנים', **וְעַל יְרוּשָׁלַיִם** מתפלל ומברך 'הבוחר בירושלים', ומברך ברכה נוספת שנקראת **וְהַשְׁאֵר תְּפִלָּה.**

גמרא. שנינו במשנה, שחזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת, וראש הכנסת נותנו לסגן, והסגן נותנו לכהן גדול, ונמצא שחזן הכנסת מכבד את ראש הכנסת בפני הסגן והכהן הגדול הגדולים ממנו, וראש הכנסת מכבד את הסגן בפני הכהן גדול הגדול ממנו, ולכאורה **שָׁמַעְתָּ מִינָּהּ**, שהמשנה סתמה כדעה **שחוֹלְקִין כָּבוֹד לְתַלְמִיד בִּמְקוֹם הָרַב** – שמותר לתלמיד קטן לחלוק כבוד לתלמיד גדול בפני הרב, ואין בכך גנאי לרב. **אָמַר אַבָּיֵי** שיש לדחות, שבאמת אסור לחלוק כבוד לתלמיד בפני הרב, אך במשנתנו אין המטרה לכבד את ראש הכנסת והסגן, אלא משנתינו **כּוֹלְּהּ מְשׁוּם כְּבוֹדוֹ דְּכֹהֵן גָּדוֹל הוּא**, שרוצים להראות כבודו שיש כמה מעלות מתחתיו.

שנינו במשנה, **וְכֹהֵן גָּדוֹל עוֹמֵד וּמְקַבֵּל וְקוֹרֵא וְכוּ'**. מקשה הגמרא, שמהלשון **'עוֹמֵד'** יש לדקדק, **מִכְּלָל דְּיוֹשֵׁב הוּא** לפני שעמד, **וְהָאָמַר מַר** שמפני כבוד השכינה אין לשבת בעזרה, **וְאֵין** היתר **יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה, אֶלָּא לְמַלְכֵי בֵּית דָּוִד בִּלְבָד**, שחלק להם הכתוב כבוד להראות שמלכותם שלימה, **שֶׁנֶּאֱמַר "וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֵּשֶׁב לִפְנֵי ה'** בעזרה, **וַיֹּאמֶר מִי אָנֹכִי וְגוֹ'"**. מתרצת הגמרא, **כְּדַאָמַר רַב חִסְדָּא** על קושיית הגמרא בהמשך, שיש להעמיד שהקריאה היתה **בְּעֲזָרַת נָשִׁים**, שלא התקדשה בקדושת העזרה ודינה כשאר הר הבית, ומותר לשבת שם, **הָכָא נַמִּי** יש להעמיד שהקריאה היתה **בְּעֲזָרַת נָשִׁים.**

מֵיתִיבִי, ששנינו ברייתא **וְהֵיכָן קוֹרִין בּוֹ** – בספר תורה את פרשת המלך, והוא הדין כהן גדול ביום הכיפורים. וביארה, שלדעת חכמים הקריאה היתה **בַּעֲזָרָה**, ואילו **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר**, שבְּהַר הַבַּיִת היו קוראים בו, **שֶׁנֶּאֱמַר** לגבי קריאת התורה שקרא עזרא בראש השנה, שעזרא הוציא ספר תורה

המשך מעמוד רכא

מתורת רבותינו נשיאי חב"ד

בתחלת חודש אלול הבע"ל קודם החתונה למז"ט, בהסכם החתן והכלה יחיו יחליטו להרים מעשר מסכום הנדוניא [...] ללומדי תורה. וביום שיפרישו המעשר יעשו כעין סעודה קטנה אשר [...] הצדדים וב"ב שי'. והשי"ת יעזר להם בהצלחה גדולה בכל ענייניהם בגו"ר.

הנני נהנה מאד מזה שכותב לי בפרטיות מהמיועדת להיות כלתו תחי' ומאחי' בן מחותנו שי' שמתנהג בהנהגה טובה. בטח הוא קובע עתים ללמוד בכ"י. והייתי חפץ לדעת בפרטי' יותר ממנו. והשי"ת יעזר לו.

בבקשה לכתוב לי משלום בניו שי' בפרטי'. והשי"ת יצליח להם בכל ענייניהם.

ידידו הדו"ש ומברכם בגו"ר

יוסף יצחק.

אג"ק מוהריי"צ כרך יד